

आवेष्टीत स्वरुपाच्या वस्तुंची अतिरिक्त दराने होत असलेल्या विक्रीस प्रतिबंध करण्याच्या दृष्टीकोनातून लोकसहभागातून दक्षता समिती गठीत करण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: वैमाशा-२०१५/प्र.क्र. २३१/ग्रासं-३

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक: २१ जानेवारी, २०१६.

प्रस्तावना :-

राज्यातील वैधमापन शास्त्र यंत्रणेकडे आवेष्टीत स्वरुपाच्या दूध व अन्य वस्तुंची छापील किंमतीपेक्षा अधिक दराने विक्री केली जात असल्याच्या तक्रारी मोठ्या प्रमाणात प्राप्त होतात. वैधमापन शास्त्र (आवेष्टीत वस्तु) नियम, २०११ मधील तरतुदीनुसार छापील किंमतीपेक्षा अधिक दराने विक्री करणे हा अपराध आहे. प्रस्तुत नियमांची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी वैधमापन शास्त्र यंत्रणेवर असून निरीक्षक सदरचे काम करतात. तथापि, निरीक्षकाकडे असलेल्या भौगोलिक कार्यक्षेत्राची व जबाबदारीची व्याप्ती पाहता, निरीक्षकास अशा अनुचित व्यापाराच्या सर्वच ठिकाणी व समुचित वेळेत नियंत्रण ठेवणे शक्य होत नाही. परिणामी, ग्राहकांची फसवणूक होऊन त्यांचे आर्थिक शोषण होते.

उक्त गैर प्रकारास आळा घालण्याच्या दृष्टीकोनातून स्थानिक पातळीवर लोकसहभागातून दक्षता समिती गठीत करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-

शासनाने खालीलप्रमाणे दक्षता समित्या गठीत करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

१. दक्षता समित्यांची रचना :-

१. राज्यस्तरीय दक्षता समिती :-

१.मा.मंत्री, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण	-	अध्यक्ष
२.सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण	-	सदस्य
३.नियंत्रक, वैधमापन शास्त्र, महाराष्ट्र राज्य	-	सदस्य सचिव
४.शासन नामनिर्देशित सदस्य (दोन)	-	सदस्य
५.महानगरपातळीवरील दक्षता समित्यांचे अध्यक्ष	-	सदस्य

२. महानगरपालिका पातळीवरील दक्षता समिती :-

१.उपनियंत्रक/सहाय्यक नियंत्रक	-	अध्यक्ष
२.शासन नामनिर्देशित सदस्य (दोन)	-	सदस्य
३.नागरीक (पाच)	-	सदस्य
४.विभागीय कार्यालयातील सहाय्यक नियंत्रक	-	सदस्य सचिव

२. दक्षता समितीची कार्ये पुढीलप्रमाणे राहतील.

- (१) वैध मापन शास्त्र अधिनियमांतर्गत तरतुदींची माहिती करून घेणे आणि स्थानिक ग्राहकांचे प्रबोधन करणे, त्याचप्रमाणे आवेष्टित स्वरूपातील वस्तूंची छापील किंमत त्याच्या वाहतूक व शीतकरण खर्च व इतर करांसहीत असल्याबाबत प्रबोधन करणे.
- (२) आवेष्टित स्वरूपाच्या वस्तूंची छापील किंमतीपेक्षा अधिक दराने विक्री होत असल्यास त्याबाबत संबंधित निरीक्षक, वैध मापन शास्त्र यांना अवगत करणे.
- (३) गैरव्यवहार करणा-या दुकानदारांची माहिती कारवाईसाठी सक्षम प्राधिका-यांकडे पाठविणे.
- (४) ग्राहकांची फसवणूक टाळण्याच्या दृष्टीने संबंधित वैध मापन शास्त्र अधिका-यांना सूचना करणे.
- (५) ग्राहकांची फसवणूक होवू नये म्हणून आवेष्टित वस्तूंच्या वितरण व्यवस्थेमध्ये करावयाच्या सुधारणांबाबत त्याचप्रमाणे वितरण व्यवस्थेत त्रुटी आढळल्यास याबाबत संबंधित संस्था, अधिकारी यांना शिफारशी करणे.
- (६) दक्षता समितीच्या सदस्यांची नावे व त्यांचे दूरध्वनी, भ्रमणध्वनी क्रमांक सर्व संबंधितांच्या माहितीसाठी संबंधित उप नियंत्रक/सहाय्यक नियंत्रक विविध मार्गाने वेळोवेळी जाहीर करतील.

३. दक्षता समितीवरील सदस्यांच्या नियुक्त्यांची कार्यपद्धती :-

१. महानगरपालिकांच्या पातळीवरील दक्षता समितीच्या सदस्यांच्या नेमणूकीसाठीच्या शिफारशी संबंधित पालकमंत्री करतील व नियुक्तीचे आदेश संबंधित उप नियंत्रक पारीत करतील.
२. शासन नामनिर्देशित व्यक्ती शासनाच्या शिफारशीनुसार असतील.
३. महानगरपालिकास्तरावरील समितीच्या सदस्यांच्या नियुक्तीच्यासंदर्भात संबंधित पालकमंत्री यांचेकडून सदस्याच्या नेमणूकीच्यासंदर्भात कोणतीही शिफारस प्राप्त न झाल्यास संबंधित उप नियंत्रक याबाबत योग्य तो निर्णय घेवून सदस्यांच्या नेमणूका करतील.

४. दक्षता समितीवरील अशासकीय सदस्यांची मुदत :-

सर्वस्तरावरील दक्षता समितीच्या अशासकीय सदस्यांचा कार्यकाल नियुक्तीच्या दिनांकापासून तीन वर्षे किंवा शासनाचे पुढील आदेश होईपर्यंत यापैकी जे अगोदर घडेल तोपर्यंत राहील.

५. दक्षता समितीवरील अशासकीय सदस्यांची निरहता किंवा नेमणूक रद्द करण्याबाबत :-

१. ज्या व्यक्तीस फौजदारी गुन्ह्याकरीता शिक्षा झाली आहे किंवा ज्या व्यक्तिविरुद्ध फौजदारी प्रकरण न्यायालयात प्रलंबित आहे अशा व्यक्तिस कोणत्याहीस्तरावरील दक्षता समितीवर सदस्य म्हणून नियुक्ती करता येणार नाही.
२. दिवाळखोर वा आवेष्टित वस्तूंच्या विक्री व वितरणाशी संबंधित व्यक्तींची कोणत्याही समितीवर सदस्य म्हणून नियुक्ती करता येणार नाही.
३. एखादा अशासकीय सदस्य दक्षता समितीच्या अध्यक्षांच्या पूर्व परवानगीशिवाय सलग तीन बैठकींना गैरहजर राहिल्यास त्याची दक्षता समितीवरील अशासकीय सदस्य म्हणून करण्यात आलेली नेमणूक चौकशीअंती रद्द करण्यात येईल व त्यांच्या जागी त्याच प्रवर्गातील नवीन अशासकीय नेमणूक विहित पद्धतींचा अवलंब करून करण्यात येईल.

६. दक्षता समित्यांच्या बैठका :-

महानगरपालिकास्तरावरील दक्षता समितीची बैठक प्रत्येक महिन्यातून एकदा घेण्यात यावी. याबाबत उप नियंत्रक यांनी वेळोवेळी आढावा घ्यावा.

७. गणपूर्ती :-

दक्षता समितीच्या बैठकीसाठी किमान ५० टक्के सदस्यांची उपस्थिती आवश्यक आहे. अन्यथा सदरची बैठक एक तास पुढे ढकलण्यात यावी. एक तासानंतर होणाऱ्या बैठकीकरीता गणपूर्तीची आवश्यकता राहणार नाही.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०१२११७४८५००७०६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विजय सोनवणे)
शासनाचे अवर सचिव

प्रत,

- १) राज्यपालांचे सचिव,
- २) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
- ३) सर्व मंत्री आणि राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,
- ४) सर्व विधानसभा व विधानपरिषद सदस्य,
- ५) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- ६) *प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई,
- ७) *प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा), मुंबई,
- ८) *प्रबंधक, राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग, मुंबई,
- ९) *सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
- १०) *प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- ११) *प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- १२) *प्रबंधक, लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
- १३) आयुक्त, राज्य माहिती आयोग (सर्व),
- १४) सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,
- १५) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई / नागपूर / औरंगाबाद,
- १६) राज्य महिला आयोग, मुंबई,
- १७) सर्व विभागीय आयुक्त,
- १८) सर्व जिल्हाधिकारी
- १९) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा,

- २०) महासंचालक, यशदा, पुणे,
- २१) महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई,
- २२) महालेखापाल-२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, नागपूर,
- २३) महालेखापाल-१ (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई,
- २४) महालेखापाल-२ (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, नागपूर,
- २५) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई,
- २६) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- २७) निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई,
- २८) सिनियर रिसर्च ऑफिसर, पे रिसर्च युनिट, भारत सरकार, वित्त मंत्रालय (व्यय विभाग), खोली क्र.२६१, नॉर्थ ब्लॉक, नवी दिल्ली,
- २९) बहुजन समाज पार्टी, डी-१ इन्सा हटमेंट, आझाद मैदान, मुंबई-१ (५ प्रती)
- ३०) भारतीय जनता पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ.बॅरक, योगक्षेम समोर, वसंतराव गवस चौक, नरिमन पॉइन्ट, मुंबई-२० (५ प्रती)
- ३१) भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी, ३१४, राजभुवन, एस.व्ही.पटेल रोड, मुंबई-४
- ३२) भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, (मार्क्सवादी), महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ती हॉल, ग्लोब मिल पॅलेस, वरळी, मुंबई-१३ (५ प्रती)
- ३३) इंडियन नॅशनल काँग्रेस, महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस (आय) समिती, टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई-२५ (५ प्रती)
- ३४) नॅशनॅलिस्ट काँग्रेस पार्टी, राष्ट्रवादी भवन, फ्री प्रेस जर्नल मार्ग, नरिमन पॉइंट, मुंबई-२१ (५ प्रती)
- ३५) शिवसेना, शिवसेना भवन, गडकरी चौक, दादर, मुंबई-२५ (५ प्रती),
- ३६) मा.मंत्री, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३७) मा.राज्यमंत्री, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३८) मा.सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ३९) सर्व उप सचिव / अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ४०) नियंत्रक, शिधावाटप व संचालक, नागरी पुरवठा, मुंबई,
- ४१) नियंत्रक, वैधमापन शास्त्र (महाराष्ट्र राज्य), मुंबई,
- ४२) वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मुंबई,
- ४३) उप संचालक, नागरी पुरवठा (गो/वा), मुंबई,
- ४४) उप संचालक, नागरी पुरवठा आयुक्तांचे कार्यालय, मुंबई,
- ४५) खाजगी सचिव, राज्य ग्राहक कल्याण समिती, मुंबई,
- ४६) निवडनस्ती, ग्रासं.३.